

EGY SZUBJEKTÍV ELŐSZÓ; A MŰFAJT TEKINTVE KÉTSÉGGKÍVÜL NEM KELLŐEN ÜNNEPÉLYES ÉS FENNKÖLT

Mindkettőnkkel először fordul elő, hogy

- 1) egy Téged köszöntő kötet készül és
- 2) abba én írok előszót.

Dehát ez a helyzet; idejutottunk.

Mind biológiai, mind lélektani szempontból ez természetesnek is tekinthető, hanem azért kettőnknek mégiscsak bizarr (hogy ti. idejutottunk, ld. fent). Egyedül magát aényt nézve az előszó írása még több szempontból rendjén is volna, legfőként örvendetes is, hogy nem nekrológot írok, mely feladat az e tárgykörben rendszeres, félig viccelődő beszélgetéseink során hosszú ideje olyan „kellemesen” természetessé vált közöttünk, hogy ugyebár majd egyikünk a másíkról... Most is erős a csábítás, hogy elvicceljem ezt az egész dolgot, egyrészt mert tényleg az a kettőnk közös nyelve (modern tudományosul: 'diskurzus'), másrészt mert azzal mintha el lehetne kendőzni az egyre jobban komolyodó körülményeket. Úgyhogy még mindig az lenne a legjobb, ha AACÜS-stílusban¹ írnék, mégha a tréfa sem segítene ennek az egész dolognak ősökán, hogy ti. miért kell nekem előszót írnom. Pedig ez a stílus nagyonis ideillene, mert az már egyetemista és kezdő régész korunkban a Te egész életed és munkásságod egyik fő vonulatát vetítette előre és ami – szerintem – a Barguzini Petőfídben érte el a csúcst. Az utóbbit úgy szoktam a dilettáns történészkedők és különféle érdeklődésű ismerőseim figyelmébe ajánlani, hogy abból és annak révén megismerhetik a tudományos kutatás módszertanát: hogyan közelítsünk meg egy problémát, majd tárjuk fel annak elemeinek kapcsolódási pontjait s menjünk utána minden létező releváns adatnak. Te ezt ebben a könyvedben páratlan – egyszersmind: példamutató! – kitartással csináltad, közben esemény- és kultúrtörténeti információk követhetetlen és jőszerint felfoghatatlan özönét zúdítva a szegény olvasóra. Én jól tudom, hogy abban a könyvedben a

személyiséged teljessége is benne van: a precíz ember és a tudós, valamint a világot figyelő értelmiségi (az utóbbi arcodat kevesen ismerhetik) és hát az a humor is, amire az előbb céloztam. Persze még amikor derültünk is a Barguzinszkij különböző állomásain, meg a kauriknak a világon egyedülálló adatgyűjtéséből kinövő monográfián (az el/lenézően mosolygóknak: tessék, tessék, lehet másoknak is írni a BAR-ba!). Közben pedig mindnyájan tudjuk, hogy a(z eddigi) KL-életmű messze nem csak ezekből és ilyesmikből áll. Abban benne van

- 1) az ásató és a feltárt leleteket beletárazó és publikáló régész tevékenysége (az utóbbi mondatrészt legjobb volna nagyon vastag betűkkel szedetni [bár még úgy sem biztos, hogy lenne hatása]),
- 2) egy sor honfoglalás kori tárgytípus teljes tipokronológiai feldolgozása (bárha tucatjával készülne még hasonlók, más korszakokban is),
- 3) a honfoglalás kori kutatás emblematikus tárgyainak „rendbetétele”,
- 4) a kutatási közhelyek ismételtetése helyett: adattári feljegyzések föltárása,
- 5) a honfoglalás és Árpádkori pénzleletek – megintcsak ezt írhatom: – teljes adatgyűjtésre támaszkodó elemzései.

Szóval egyáltalán nem vagy együgyű, egyetlen évszázaddal, egyetlen témával foglalkozó kutató; ez önmagában is figyelemre méltó. Tivadar szokta emlegetni: a régi, közös szobánkba jöve mindig csak azt látta, hogy dolgozol, dolgozol, a jegyzeteid tömege nő, nő, aztán egyszercsak könyv lesz belőlük, majd mindezt kezded előlről. Ezeket a munkáidat viszont nem úgy ontod magadból, hogy túl akarsz rajta esni, mert a fő célod leginkább csak a bibliográfiai tételszám gyarapítása volna s már az írás közben is az érdekelne, hogy túless a rákövetkező cikkeken is – nem, Téged a tudományban elérhető teljesség izgat. Az

1 Ötödésesek voltunk, amikor az akkor harmadéves (innen a címünkben a „senior”), hamarosan tragikus életpályára sodródott Nagy Árpád egy 'folyóiratot' „szerkesztett” (két számot ért meg), amit überelve találtuk ki Nemzeti Múzeumbeli gyakornokoskodásunk idején, 1965-ben az Acta Archaeologica Überarchaeologorum Seniorum c. „folyóiratot”. (Te voltál „Rasztyiszláv Kovacsics”, én meg „Cenadul Valentinescu”). Évfolyamtársainkkal, majd a később lelkesen csatlakozott Soproni Sándorral („Alex Oedenburger”) „cikkek”, „recenziókat” írtunk és ezt az egész gyerekes játékot azért említem itt meg, hogy a korszak légköréből egy villanásnyit érzékeltessék. Igenis – Lovag Zsuzsa („Žužka Lovagová”) révén – Solt Pál tanácsát volt célszerű meghallgatni ahhoz, hogy a „példányszám” megállapításakor a sajtóvétség vádját elkerülhessük. Aztán két szám után Mócsy András berekeszteni tanácsolta ezt a bolondozást, mert írásainkban túl sok volt a politikai töltet (no nem a rendszerhű) és mert a recenzióinkban célbavett személyek („Mama Nyanyarová”, „Lajkó bácsi”) az akkori történettudomány mindenható urai voltak. 3 év elmúltával – a Te ötletedre és immár önálló dolgozóként – újrakezdünk; csak tíz szám „közvetétele” után, 1979-re komolyodtunk meg, végleg. Kár, mint ezt sokszor megállapítottuk, Te meg én, hanem az AACÜS stílusa fennmaradt némely hivatalhoz, hatósághoz írt leveleinkben és egy-két vitacikkedben.

alaposságod utólérhetetlen. Kezdők voltunk, amikor egy konferencián egy olyan tételt zúztál izzé-porrá, ami kevésbé korábban kandidátusi címet hozott az írójának. Aztán amikor a különben követhetetlen tömörségű előadásod befejezted, Bóna István odaszólt nekem: na most már csak a címet kellene visszavenni X-től. És az csak egy konferencia hozzászólás volt...

Mindeközben olyan szerény vagy, hogy azt olykor félreértik. Egyszer az egyik, különös útra lépett kollégánk az éppen megjelent könyved címét kommentálta, annak minden szavát különkülön is hahotával kísérve: Szabolcsi? :-))) árpádkori? :-))) temető? :-))) Nem számít,

a Te munkáidat mindaddig olvasni fogják, amíg lesz a világon honfoglalás és Árpádkori régészet és numizmatika. Habitusod miatt sokféle szakmai körben fogadnak el, hanem azt azért a Kedvenc Vitapartnered² – ki tudja, mily okból – tévesen írta, hogy Te a Régészeti Intézetnek párttitkára lettél volna – Te? Aki még KISZ-tag sem voltál, nemhogy akinek a nevét egy olyan történettel együtt lehet emlegetni, melynél a számláló és a nevező azonos számjegyből áll!)

Nem, Te önbecsapás nélkül fekhetsz le minden este: tisztességesen dolgozol és élsz.

És ez tartson még sokáig!

---

2 Már amennyire a „jónapot sógor, csónakot fódózik, hát az öreg miccsinál, kilyukadt a feneké”-típusú kommunikáció vitának nevezhető.